

T.C.
MİMARŞİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM PROGRAMI

**FİGÜRATİF RESİM GELENEĞİ İÇİNDE “KADINI” YORUMLAYAN
RESSAM KADINLAR**

(Yüksek Lisans Eser Metni)

Hazırlayan:
20036099 Alân MAHMUZLU

Danışman:
Prof. Neş'e ERDOK

İSTANBUL – Haziran 2006

RESİMLER LİSTESİ

<i>RESİM 1.1 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 1.2 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 1.3 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 1.4 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 1.5 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 1.6 Cansen Ercan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 2.1 Alev Ermiş Mavitan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 2.2 Alev Ermiş Mavitan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 2.3 Alev Ermiş Mavitan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 2.3 Alev Ermiş Mavitan</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 3.1 Emel Şahinkaya</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 3.2 Emel Şahinkaya</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 3.3 Emel Şahinkaya</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 4.1 Alân Mahmuzlu</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 4.2 Alân Mahmuzlu</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 4.3 Alân Mahmuzlu</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 4.4 Alân Mahmuzlu</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<i>RESİM 4.5 Alân Mahmuzlu</i>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>

1. GİRİŞ

Kadınlar; sanatın bütün dallarında her zaman erkek tarafından gözlemlenmiş, yorumlanmış, yansıtılmış ve hatta seslendirilmiştir.¹ Sanatta her zaman söz konusu olan erkeklerin kadınlara bakış açısıdır. Bu bakış açısı elbette ki tek taraflı ve taraflı olduğu için de eksiktir.

“Kadın olarak doğmak, erkeklerin mülkiyetinde olan özel, çevrelenmiş bir yerde doğmak demektir.”²

Resim sanatı için de bu geçerlidir. Resim tarihinin en önemli ressamlarından biri sayılan Leonardo'da Vinci'nin en ünlü resmi Mona Lisa, bir erkek ressamın yorumladığı bir kadının resmidir. *“Avrupa yağlıboya resim geleneğinin bir türünde kadın hiç durmadan yinelenip duran en önemli konudur. Bu tür, çıplak kadın resmidir.”³* En ünlü çıplaklar yine erkek ressamların resimleridir. (Tiziano'nun Urbino Venüsü, Goya'nın Çıplak Mayası, Manet'nin Olympia'sı vb.) Resimdeki konu kadınların dünyası bile olsa bu erkeklerce aksettirilmiştir.⁴ (Vermeer'in Süt Döken

¹ Klasik Türk ve Batı tiyatrosunda kadın rollerini uzun süre erkekler oynamıştır.

² John Berger, Görme Biçimleri, Yurdanur Salman, 46.

³ John Berger, Görme Biçimleri, Yurdanur Salman, 47.

⁴ Buradaki temel sorun erkeklerin bakış açısının doğru veya yanlış/önyargılı olması değil tek taraflı olmasıdır.

Kadın, Dantelacı Kız, Degas’ın Ütü Yapan Kadınlar, Yıkanan Kadınlar, adlı resimleri)

Yirminci yüzyılda; kadınlar dünyada olduğu gibi Türkiye’de de her dalda fazlaca yer ve söz sahibi olmaya başladılar. Özellikle 2. Dünya Savaşı’ndan sonraki yıllarda, geleneksel (burjuva) aile kalıplarının dağılmasıyla ve o güne kadar kadına biçilen “doğal” rollerin yok olmaya başlamasıyla beraber her konuda sessiz olan kadınlar, kendilerini ifade etmeye başladılar. Bu durum resim sanatında da kendini gösterdi. Kadınlar güzel sanatların her dalında olduğu gibi resim dalında da eğitim almaya başladılar. Böylece kadın ressamların sayısı arttı.

Gerçi ülkemizde, kadınların resim sanatında yer alışı batı dünyasından farklı olmuştur. Osmanlı Devletinde İslamiyet’ten gelen dünya görüşü yüzünden resim sanatına ilgi yok denecek kadar azdı. İlk resim mektepleri, Osmanlı aydınlarının batı dünya görüşünü kabul edip batı dünyasının çeşitli alanlardaki yeniliklerini benimsedikleri Tanzimat’ın ilanından sonra açılmıştır. Bu alandaki ilk erkek mekteplerini, takiben kısa bir süre sonra “*İnas Sanayii Nefise Mektebi*” adı altında ilk kız resim okulu açılmıştır.

Zaten Osmanlı aydını ve zadegan sınıfı için haremdeki, evdeki, konaktaki cins-i latifin saz çalması, musiki dersi alması, nakış işleyip resim yapması pek tabii bir uğraştı. Bu yüzden ilk kadın ressamlarımız; Mihri Müşfik Hanım, Celile Hanım, Müfide Kadri Hanım vb. gibi hiçbir zaman tiyatro sahnesine ilk çıkan Osmanlı Müslüman kadınları gibi (örneğin Afife Jale) toplum tarafından tepki görmemiş aksine desteklenmişlerdir. Bizim toplumumuzda, Osmanlı toplumunda, Cumhuriyetin ilk yıllarında veya günümüzde kadının resim yapmasına nakış işlemek gibi hoş gözle bakılmıştır. Günümüzde birçok amatör, profesyonel hocadan hobi amaçlı resim dersi alan ev ve iş kadınları mevcuttur.

Yalnız resim yapan kadın olmak başka; ressam kadın olmak, resmi meslek edinmiş olmak, resimden para kazanarak yaşamını sürdürmek ise bambaşka bir

olgudur. Ressam kadın olduğu zaman, letafet bir kenara konulmuş olup, erkek ressamlarla aynı arenada başa baş, dişe diş mücadele etmek gerekir ve erkek bir ressam gibi resim yaptığınızı ve bu işe onlar kadar emek verdiğinizi kısaca onlardan biri olduğunuzu erkeklere kabul ettirmeniz gerekir. Bunun için de, bir erkek ressam gibi çalışıp, öğrenip, yaşamanız ve iş çıkarmanız gerekir. Eğer figür resmi yapıyorsanız öncelikle, sağlam bir deseniniz olmalıdır. Bunu da çok çalışarak elde edersiniz.

O zaman bütün bu söylediklerim için resimle hoşça vakit geçirmeyip, ciddi ciddi çalışıp resmi meslek edirsiniz. Tabi bunların hepsini yapıp toplumda ressam olarak kabul görmeniz Afife Jale'nin tiyatro oyuncusu sayılması kadar zordur.

Bu metine konu olan ressam kadınlar eğitimlerini Türkiye'nin siyasi, kültürel, ekonomik, çalkantılı yılları yetmişli yılların sonuyla seksenli yılların ilk yarısında aldılar. Sanata, resim sanatına ve kadına bakışları bu yılların objektif şartlarında ve toplumsal gerçekçilik fikirlerinin hakim olduğu bir figür atölyesinde oluştu. Şimdi hepsinin yaşamı, resim dili, resimlerinde kadın olgusunu yorumlayışları, farklı olabilir. Ama hepsi kadın olmanın güçlüğünü yenmiş, sanatçı olmayı başarmış kişilerdir.

1.1 CANSEN ERCAN

“Bütün yaptığım, ölüme uzanan yolda, bir tek yaşama şansım boşa gitmiş olmasın diye”,

Cansen Ercan orta okulda tanışmış resimle, yağlı boya bir kar manzarası yapmış. Boyayı ne ile sulandıracağını bilmediğinden zeytinyağı karıştırmış boyaya. Çok güzel olmuş kar manzarası, ama aylarca kurumamış resim. Sonra resim yapmanın keyfine varmış Cansen Ercan. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde, Siyaset Bilimi okumuş ama illa resim yapacak. Okulunu bitirdikten sonra gelip Mimar Sinan

Üniversitesi'ne girmiş, Cansen Ercan. Sosyal gerçekçi diye, figür resmi yapıyor diye, Neş'et Günel atölyesini seçmiş. Böylece resim serüveni başlamış.

“Resim asla demokratik değildir. Ya ressam olunur ya olunmaz. Ressam olmanın başlıca ön koşulu mesaidir. Yetenekli, tutarlı ve kararlı olmak gerekir.”
Cansen Ercan'ın ressam olmak için düşüncesi böyle.

Kendi atölyesinde yalnızca kendiyle kalıp biricik resimler yapmak istiyor bu biriciklik, bireysellik, tuvalle, resim kağıdıyla resimle baş başa kalma durumu o kadar önemli ki Cansen Ercan için; resim yapmanın en vazgeçilmez elemanı olan ışık bile tamamen ona ait. Yani atölyesinde kendi ışığını kendi yaratmış. Basit bir düzenekle ışığını sürekli gün ışığına çevirmiş, böylece istediği zaman çalışabilme özgürlüğüne kavuşmuş. Resimle arasına hiçbir şey girsin istemiyor. Eş, dost, çocuk vb. Bu yüzden atölyesine çat kapı giremiyorsunuz.

Şimdilerde yine pastel çalışıyor Cansen Ercan, bu malzemeyi çok sevmesinin nedeni boyayı eliyle kullanabilmesi. Boya ile zemin arasına başka bir elemanın girmemesi. Kimi zaman resme, elini sürebilmesi. Yani kendini resmin içine sokabilmesi.

Resminin, dolayısıyla yaşamının ipleri kendi elinde, resim yapmak dışındaki her şey bir yan uğraş. Resim o derece somut, o derece önemli ki kendisini bile resim yapmak için bir malzeme olarak görüyor, Cansen Ercan.

Cansen Ercan'ın tuvallerindeki kadınlar; kırılğan, narin, tek başına, odalarda, antrelerde Boğazın puslu ışığında aniden dönüp bize bakıyorlar. Sonra arkalarını dönüp siste kayboluyorlar. Bazı resimlerinde özellikle portrelerinde sisin kendisi kadın figürü gibi yoğunlaşmış sanki. Bence Boğaziçili bir ressam kadın o. Çünkü peyzajları da, renkli on sekizinci yüzyıl (panoramik İstanbul manzarası) gravürlerini çağrıştırıyor. Bütün resimlerinde Boğaz'a özgü sisli, puslu ışıklı lirik görüntü var.

‘Kadın ressam’ deyimine çok karşı çıkıyor. Ressamın kadını, erkeği olmaz, ressam ressamdır, diyor. Eşinin sadece eş olmasından çok mutlu. Artık yok olmaya yüz tutmuş güzelim Boğaz köyü Kuzguncuk’ta, bir çok ressam arkadaşıyla, dostluklarıyla kuşatılmış mutlu bir çevrede resim yaparak yaşıyor Cansen Ercan.

1.1.1 SORULAR

- Resim yapmanın ve ressam olmanın cinsiyeti yoktur. Ama ülkemizde ressam olmak zor. Kadın olmak da zor. Bu konuda düşünceleriniz neler?

Böyle resim yapmanızı tetikleyen sosyal, siyasal olaylar nedir? Ülkemizde ressam olmanın ayrıcalıklı bir zorluğu yok. Ressam olmak başlı başına zor bir durum, yoksa her meslek grubunun bu ülkenin, sosyal, ekonomik, politik yapısı bakımından karşılaştığı zorluklar var.

- Günümüzde resmin, bütün olanakları kullanılmış ve tüketilmiş sayılıyor ve resim tuvalin dışına taşınmış durumda.. Bu açıdan hâlâ tuval üzerine ve figüratif resim yapmanızın nedeni nedir?

Resmin olanakları bitmez. Ben sadece tuval üzerine resim yapıyorum. Resim yüzeyinin ne olduğunun ve üzerine neyle resim yaptığının da bir önemi yok, ama ne yaptığının önemi var: Her ressamca resim yapanın bir önermesi olduğunu varsayarsak malzemenin çeşitlendirilebileceğini düşünüyorum, bu anlamda ben de önermelerini kağıt, tuval, ahşap gibi yüzeylerde, kalem, boya mürekkep gibi araçları kullanarak sunuyorum. Dolayısıyla bir araç olarak hangi malzemeleri kullandığımdan çok ne yaptığımı önemsiyorum, her malzemenin sunduğu olanaklar dahilinde onlardan faydalanıyorum.

- Doğadan mı diğer sanatlardan mı etkilenirsiniz?

Hem doğadan, hem de doğanın ele alınışında içinde bulunulan disiplinlerden etkilenirim.

- Kadınlar ve kadın figürleri sizin için ne ifade ediyor, kadın olmanın kadını resmetmekteki avantajı ve dezavantajı nedir?

İnanın ben kadın olmakla, kadın resmetmenin avantaj/dezavantaj ikilemini yaşamadım. Ressam kişilik, cinsiyetin önüne geçecek kadar kuvvetli bir unsur. Hem kendiniz (kadın-erkek farkı gözetmeden) hem kadın figürü resim için bir malzeme teşkil ediyorlar, yani siz de bir malzeme, bir olanaksınız nihayetinde, kadın ya da erkek figürü de.

- Ailenizdeki kadınlar sizi nasıl etkiledi, çocukluğunuzda sizi etkilemiş başka kadınlar var mı?

Ailemdeki kadınların çalışkanlığını ve enerjilerini çok önemserim, bu onlardan bazılarında sanatsal bir uğraşa dönüşmüştür, bazılarında dönüşmemiştir, ancak genellikle beceriksiz ve çalışkan olmayanlar da çıkmıştır. Onları da yadırgamaktan kendimi alamam, sanki normal davranış kalıplarında tembelliğe, beceriksizliğe yer yokmuş gibi.

- Sizi etkileyen ressamlar ve akımlar var mı? Hocalarınız kimler?

Sanat tarihinde ışıkları hâlâ bizi aydınlatan “*olmazlarsa ne olurdu*”yu kestiremediğim çok önemli ustalar var. Bunlar hemen hepimizin malumu. Ben de hepsini dönemlerine rağmen evrensellikleri çerçevesinde önemsiyorum, ve onları izlemekten, onlardan haberdar olmaktan, kimine kendimi yakın, kimine uzak bulmaktan meslekî mihenkler çıkarıyorum.

Hocam çok kısa bir süre için Neş’et Günal ve bütün akademi yıllarım ve sonrası için Neş’e Erdok’tur. Her ikisinin de hocalığından çok ressamlıklarını önemserim. Çalışma disiplinleri ve güçleri benim için önemli referanslardır.

- Sizin için resimde temel öğe nedir?

Resmin bir tek temel öğesi yok herhalde, bir şeyi resim yapan, onu diğer şeylerden ayırıp yarına taşıyan bütün kriterler resmin öğesidir.

- Böyle resim yapmanızı tetikleyen sosyal, siyasal olaylar nedir?

Tabi 80 öncesi kuşaktan olmanın, benim annemin ve babamın kızı olmanın, bizim evde büyümenin, gittiğim okulların, bulunduğum çevrenin, arkadaşlarımın, toplumsal, tarihsel, ekonomik, politik dilimlerin kişiliğimde reddedilemez izleri var, hepsi bir bütün olarak beni belirliyorlardır. Ama resim yapmamı tetikleyen bir şeyi kesinlikle tespit etmem çok zor.

1.1.2 NOSTALJİK ANKET

- En sevdiğiniz: yemekler, tatlılar, içecekler, kitaplar, renkler, filmler, yapılar, hayvanlar, bitki, çiçekler, ressamlar, rejisörler, artistler, oyuncular, yazarlar, şairler, mimarlar, heykeltıraşlar, modacılar, şarkıcılar kadın veya erkek, müzik türü, besteciler, şarkılar, şiirler ve En sevmedikleriniz?

Ege ve Karadeniz mutfağına, rakıya, Ahmet Hamdi Tanpınar’a, Peyamî Safa’ya, Oğuz Atay’a, Edip Cansever’e, Cemal Süreyya’ya, Rodin’e, Bonnard’a, griye, Ayasofya’ya, Mimar Sinan’a, Almadovar’a, Nuri Bilge Ceylan’a, Anthony Hopkins’e, Jack Nicholson’a, Al Pacino’ya, Şener Şen’e, Bard Maldham’a, Keith Jarret’e, Erhan Oğur’a, Cinuçen Tanrıkorur’a, Nebahat Gülses’e, Zeki Müren’e bayılırım. Onlarsız yaşamak istemem.

- Sizce ... hasret, sevinç, üzüntü, aşk, sanat, yaşam nedir?

Bu saydıklarımız yan yana gelebildiğinde yalnızca et kemik olmadığımızı anlarız, yaşam budur.

- Ne biriktiriyorsunuz?

Kendi arşivimi tutuyorum, bir de aile büyüklerimin ufak tefek ama onları simgelediklerine inandığım bazı eşyalarını, keza ölmüş arkadaşlarımla. Bir de çok sevdiğim çocukların oyuncaklarını.

- Kimi tanımak isterdiniz?

Yok öyle biri.

- Nelere gülersiniz? Mizah resminizde var mı?

Komik şeylere gülerim bende diğer insanlar gibi, karikatürlere, fotoğraflara, bazı komik insanlara, düşünce kendine gülenlere, zarara girenlere gülerim.

- Yemek pişirir misiniz?

Yemek yapmayı çok severim, yaparken hem heyecanlanır, hem eğlenirim, onların beğenilmesi de hoşuma gider.

- Vazgeçemedikleriniz var mı?

Vazgeçemediklerim değil de vazgeçmek istemediklerim var. Ama hayat ölümlü biliyorsunuz. Ama müzik dinlemeden, Cumhuriyet-Pazar bulmacası

çözmeden, çiçek yetiştirmeden, yemek pişirmeden, resim yapmadan, sevdiklerimi görmeden, onları öpmeden olsun istemem.

- En çok ne görmek istersiniz? (Daima ve geçmişte)

Ilık bir hava, yeşillik, yakın çevremdekilerin yüzlerinde gülücük, iyi bir sergi, iyi bir film, ilgi, özen, başarı görmek isterim.

1.2 ALEV ERMİŞ MAVİTAN

“Yaşam bir tiyatro, insanlar da oyuncu”,

Alev Ermiş Mavitan, resme doğmuş. Babası ressam (DGSA çıkışlı resim öğretmeni Mustafa Kani Ermiş), halası resim yapar bir kadın. Alev için resim yapmak öğrenilecek bir şey değil, o zaten hep resim yapıyor. Orta okul sıralarında aynı okulda öğrenci olan Emel Şahinkaya'nın onu arkadaş seçmesi bu işi iyice kızıştırıyor. Orta okul boyunca aynı sırada yan yana oturan iki kız resim yapıyorlar. Hatta bir idealleri var: Karavan veya minibüs alacaklar birlikte yollara düşüp resim yapacaklar. Resim tutkusu o kadar büyük ki Alev Ermiş Mavitan'ın resim yapmadan yaşanacağını bilmiyor bile. Bir bakıma zorunlu gittiği Boğaziçi Üniversitesi'ni bitirdiği gibi doğruca Mimar Sinan Üniversitesi'nin sınavlarına giriyor ve üç sınavda da birinci oluyor. Hemen resim bölümünün Neş'et Günal atölyesini seçiyor. Hem figüratif resim orada yapılıyor diye hem de Neş'et Günal'ın yardımcısı Neş'e Erdok diye.

Kadın olarak resim yapmanın dünyada özellikle ülkemizde (hele bugünlerde kadınları çuvala sokmak, eve hapsetmek için can atan zihniyetlerin olduğu ülkemizde) bir başkaldırı olduğunu biliyor, Alev Ermiş Mavitan. O kadar inanıyor ki bu başkaldırıya; bebeğini doğurduktan üç ay sonra başlıyor resim çalışmaya ve bebeğini dokuz aylıkken kucağına alıp Ankara'daki sergisine gidiyor.

Son yıllarda birikimlerinden faydalanılsın, onlara da yeni ufuklar açılabilsin diye ev kadınlarına, iş kadınlarına, muhtelif kadınlara resim dersleri veriyor, Alev Ermiş Mavitan. ‘*Kadınları resmetmem en doğal olgu, çünkü bende bir kadını, en çok kadınları tanıyorum. Nasıl yaşadıklarını, ne düşündüklerini biliyorum*’ diyor. Yaptığı resimlerin hepsinde (son dönem peyzajlar hariç) hep kadın var. Bu günün kadınları, sanki bir maskeli baloda, hepsi bizden, hepsi tanıdık yüzler. Zaten tanıdığı bildiği kadınları alıyor tuvallerine. Çok figürlü büyük ebatlı resimlerinin yanında tek bir kadın figürü içeren ince uzun tuvaleri de var. Onlarda belli kişilerin portreleri, sadece kostümleri bizi Venedik’te bir karnaval gecesine götürüyor adeta.

Uzun yıllardır heykeltıraş ve ressam olan eşiyle bir ressam veya heykeltıraş olacak kızıyla her tarafı resimler, sanatsal objelerle dolu bir evde, atölyesine on adım mesafede yaşıyor.

1.2.1 SORULAR

- Resim yapmanın ve ressam olmanın cinsiyeti yoktur. Ama ülkemizde ressam olmak zor. Kadın olmak da zor. Bu konuda düşünceleriniz neler?

Resim yapmak ya da sanat eseri üretmek zaten bir kahramanlıktır, ülkemizde. Hem kadın olmak hem de sanat üretmek ise birkaç kat kahramanlıktır.

- Günümüzde resmin, bütün olanakları kullanılmış ve tüketilmiş sayılıyor ve resim tuvalin dışına taşınmış durumda.. Bu açıdan hâlâ tuval üzerine ve figüratif resim yapmanın nedeni nedir?

Ben resme hâlâ inananlardanım. Bu güneşin altında yeni bir şey yok bence.

Beğeni ve moda örneği olduğu için ilginç görünen, özel bir değerden yoksun sayılan her şeye karşıyım. Sanattaki sürekli değişikliği sürekli gelişim sanmak safdil ve yanlış bir yorumlamadan başka bir şey değildir.

Çıkarlar doğrultusunda insanlara yanlış bilgiler iletmek, yanlış yönlendirmeler yapmak olabilecek şeylerin en kötüsüdür. Bütün gerçek değerler bu yüzden alt üst olabilir, ucuzluk, bayağılık, basitlik, kolayca kaçmak yüzünden fiyaskolu sonuçlar yaşanır. Bugünün çıkar ilişkileri ile hiçbir alıp vereceği bulunmayan bir kuşağa mahcup düşmemek ve onlar tarafından silinip atılmamak için, modernliğin rastlantısallığı ve geçiciliği ile ölümsüz ve mutlak olan birleştirilmelidir.

İşte ben bu yüzden hâlâ resim yapıyorum.

- Doğadan mı diğer sanatlardan mı etkilenirsiniz?

Bir sanatçı her şeye açıktır. Her şeyi izlemeli, gözlemeli, bilgilenmeli, yorumlamalı ve sonunda üretmelidir. Doğadan da etkilenirim, diğer sanatlardan da.

- Kadınlar ve kadın figürleri sizin için ne ifade ediyor, kadın olmanın kadını resmetmekteki avantajı ve dezavantajı nedir?

Kadın olduğum için dünya üzerinde en iyi tanıdığım şey kadın. Doğal olarak bunu resmetmek en doğal durum.

Kadın resmetmek değil, insan resmetmek hele büyük boyutlu, başka insanların onu alıp duvarına asmasında bir dezavantaj duvarında tanımadığı yabancı birini taşımak istemeyebilir. Bu durumda peyzaj natürmort ya da soyut bir kompozisyon daha şanslıdır.

- Ailenizdeki kadınlar sizi nasıl etkiledi, çocukluğunuzda sizi etkilemiş başka kadınlar var mı?

Ailemdeki kadınlarla olumlu ilişkiler yaşadım. Olumlu ya da olumsuz etkilemiş diğer kadınlarda vardı. Hâlâ da var. Çoğu bilmez ama onlar resimlerimde.

- Sizi etkileyen ressamlar ve akımlar var mı? Hocalarınız kimler?

Hocam Neş’et Günal. Atölyemi seçmemde ikinci etken ise Neş’et Günal’ın yardımcısının bir kadın olması idi. O da ikinci hocam Neş’e Erdok’tur.

Figüratif resim, lekeçiler, nabiler, ekspresyonistler tabi etkiledi.

E. Munch, P. Bonnard, Vuillard, Orhan Peker sevdiklerimden.

- Sizin için resimde temel öge nedir?

Resimdeki temel öğeler çizim, tasarım, açık-koyu ve renk dengesi bir de psikolojik boyuttur. Bunları bir bütün olarak kabul ederim. Yenilik ve özgünlük de varsa bir sanat eseri ortaya çıkmış demektir.

- Böyle resim yapmanızı tetikleyen sosyal, siyasal olaylar nedir?

Yaşam bir tiyatro. İnsanlar da oyuncu, resimdeki sosyal yan bu.

1.2.2 NOSTALJİK ANKET

- En sevdiğiniz: yemekler, tatlılar, içecekler, kitaplar, renkler, filmler, yapılar, hayvanlar, bitki, çiçekler, ressamlar, rejisörler, artistler, oyuncular, yazarlar, şairler,

mimarlar, heykeltıraşlar, modacılar, şarkıcılar kadın veya erkek, müzik türü, besteciler, şarkılar, şiirler ve En sevmedikleriniz?

Yemekler: Salata, zeytinyağlılar, makarna

Tatlılar: Crème brûlée, profiterol

İçecekler: Tropik içecekler, kırmızı şarap, votka koskenkorva peach, mastika panayotakis, kremalı limoncello

Kitaplar: Martı, Küçük Prens, Şibumi, Yüzyıllık Yalnızlık, Bayan Bu Çiçekler Size

Yazarlar: Richard Bach

Renkler: Mavi, Kırmızı, renk değil ama beyaz ve siyah

Ressamlar: P. Bonnard, Vuillard, Orhan Peker

Heykeltıraşlar: Michelangelo, Bihrat Mavitan

Yapılar: Lousiana Müzesi

Mimarlar: Louis Kahn, Gaudi

Çiçekler: Mimoza, gelincik, gelin çiçeği

Rejisör: Taviani Kardeşler, Fellini

Artistler: Rita Haywort, Juliette Binochet, Jack Nicholson, Gérard Depardieu

Şairler: Edip Cansever, Orhan Veli Kanık

Modacılar: Issey Miyake

Şarkıcılar: Mahalia Jackson, Dean Martin Yves Montand, Harry Belafonte,
Loreena Mc Kennitt

Besteci: Vivaldi

Sevmediklerim: Namussuzluk, yalan, tutuculuk, hoşgörüsüzlük, bayağılık,
dar bakış açısı, kendini bilmezlik, ukalalık,şuursuzluk, arabesk, alaturkalık, bencilik.

- Sizce ... hasret, sevinç, üzüntü, aşk, sanat, yaşam nedir?

Hasret: Yokluk

Sevinç: Yaşatan

Üzüntü: Öldüren

Aşk: En güzel! Mutlaka yaşanmalı

Sanat: İnsanın önce kendi sonra insan için yaptığı, ulaşılabilir bir nesne

Yaşam: Bir şans

- Ne biriktiriyorsunuz?

Maalesef her şeyi.

- Kimi tanımak isterdiniz?

Öyle bir derdim yok galiba

- Nelere gülersiniz? Mizah resminizde var mı?

Mizah resmimde var. Komik insanlara ve Piyale Madra'nın karikatürlerine, Cem Yılmaz'a gülerim.

- Yemek pişirir misiniz?

Bayılırım, zamanım olmadığı için çok pişirmem. Ressam olmasa idim çok iyi ve farklı bir mutfakçı olurum.

- Vazgeçemedikleriniz var mı?

Kızım

- En çok ne görmek istersiniz? (Daima ve geçmişte)

Herkesin birbirine iyi davranması

1.3 EMEL ŞAHİNKAYA

“Bakmaya doyamadığım doğanın kayıtsızlığına karşı bir çabadır belki hepsi”,

Hep resim yapıyor Emel Şahinkaya. Çocukken yapıyor, genç kızken yapıyor, genç anneyken yapıyor, şimdi yapıyor. Resim yapmadığı zamanı yok adeta Emel Şahinkaya'nın. Resim yapmak yaşamının bir parçası değil, resim yapmak onun

yaşamı. Yemek gibi, içmek gibi denize girmek gibi uyumak gibi. Yani resimle birlikte yaşıyor. Resim evinin her yerinde, tuvaler, şişeler, bezler, şasiler, fırçalar, resim için gerekli bütün malzeme hepsi oturduğu, yattığı, yemek pişirdiği, okuduğu, yaşadığı yerin içinde. Evinin içinde ayrı bir atölyesi yok Emel Şahinkaya'nın, evi atölye. Resim yoksa Emel Şahinkaya'da yok, zaten resimlerinin içinde de Emel Şahinkaya var. Resimlerine baktığınızda, bir biyografi niteliği taşır o resimler.

Resimleri kat kat boyanan, kendi deyimiyle geçişli katmanlar halinde yapılmış resimler. Resim onun için donmuş gibi görünen hız ve devinim, her resmi biricik olmalı. Görünümün ardında bütün geçişli katmanlar görülebilmeli. Bir sergi katalogunda bazı yazıları ve şiirleri vardı. Kızı Yazgülü küçükken aralarındaki konuşmadan bir kesit:

“Hep şakalaşıyor muyuz böyle,

Hiç eksilinmiyor yaz gülü”

O yazılar, o kadar resimdi ki, o sergideki resimler o kadar yazıydı ki. Emel Şahinkaya'nın resimleri bana hep Oscar Kokoschka'yı anımsatır. Her ikisi de fırça sürüşleri ve konuları açısından birbirine benzer. Emel Şahinkaya, hayatın içinde ama sadece kendi hayatının. Resimlerindeki kadın figürleri de kendisi, kızı, kız kardeşi vb. Bu kadın figürleri; bitkilerle, ağaçlarla, yaprakların arasından sızan ışıkla, bahçelerle o kadar kaynaşmışlardır ki; kadın figürü ile bitkileri birbirinden ayırmakta zorlanırsınız. Ama kadınlar oradalar. Bir ağacın dalı gibi güzelim doğanın bahçelerin içinde. Hep kendi görmek istediklerinin, kendi gördüklerinin, kendi yaşadıklarının içinde. Kısaca belki de her ressam gibi sadece kendini resmeder Emel Şahinkaya.

1.3.1 SORULAR

- Resim yapmanın ve ressam olmanın cinsiyeti yoktur. Ama ülkemizde ressam olmak zor. Kadın olmak da zor. Bu konuda düşünceleriniz neler?

Zor! İmkânsızın sınırında didinmek gerekiyor.

- Günümüzde resmin, bütün olanakları kullanılmış ve tüketilmiş sayılıyor ve resim tuvalin dışına taşınmış durumda.. Bu açıdan hâlâ tuval üzerine ve figüratif resim yapmanızın nedeni nedir?

Resim tuvalin dışına nasıl taşar?

Bu mümkün değil. Sanırım sen resimden değil başka bir sanat dalından söz ediyorsun. Kavramsal sanat, vs. gibi. Onlara çok önem vermiyorum. Yaşam sürüp gittikçe birileri şiir yazacaktır ve resim yapacaktır. Çünkü resim insanın bilinmemesi, bitmemesi gibidir. Bitirebilmek hayaldir. Karmaşa ve belirsizlik dönemlerinde insanlar bir şeylerin “son”u olmasını isterler. “*Resim olanaklarını tüketti*” böyle bir ihtiyacın sonucuydu. Zaman dışı.

- Doğadan mı diğer sanatlardan mı etkilenirsiniz?

Her şeyden etkilenirim.

- Kadınlar ve kadın figürleri sizin için ne ifade ediyor, kadın olmanın kadını resmetmekteki avantajı ve dezavantajı nedir?

Neden daha çok kadın resmi yaptığımı bilmiyorum. Y. Lisans çalışması sizin olduğuna göre diğer bazı sorular, öğeler gibi bunu biraz olsun anlamak da sizin sorumluluğunuz gibi gözüküyor. Sorunun ikinci kısmı üzerine de hiç düşünmüş değilim. Ben kendi resmimle ilgili düşünmem. Gider resim yaparım.

- Ailenizdeki kadınlar sizi nasıl etkiledi, çocukluğunuzda sizi etkilemiş başka kadınlar var mı?

Ailemdeki kadınlar beni hayattan habersiz olmalarıyla etkilediler. Onlar gibi olurum diye çok korktum. Ama hepsi iyi yemek yapan, iyi ütü yapan insanlardır.

İçlerinden biri resim yapan; bana ilk kez egzistansiyalizm gibi bir şeylerden, bazı kitaplardan söz eden bir ‘kadın’dı. Çok da güzeldi. O hem aşkım hem rol modelimdi.

- Sizi etkileyen ressamlar ve akımlar var mı? Hocalarınız kimler?

Ekspresyonizm’den ve Barok resimden etkilenmiş olmalıyım. Sayısız hocam var.

- Sizin için resimde temel öge nedir?

Rollo May’in ‘Karşılaşma’ diye ifade etmeye çalıştığı şey. (Yaratma Cesareti-Rollo May)

- Böyle resim yapmanızı tetikleyen sosyal, siyasal olaylar nedir?

Resim yapmayı çocukken kendimi çok yalnız hissetmem tetikledi, sonraki gelişmeler de etkilemiştir.

1.3.2 NOSTALJİK ANKET

- En sevdiğiniz: yemekler,tatlılar, içecekler, kitaplar, renkler, filmler, yapılar, hayvanlar, bitki, çiçekler, ressamlar, rejisörler, artistler, oyuncular, yazarlar, şairler,

mimarlar, heykeltıraşlar, modacılar, şarkıcılar kadın veya erkek, müzik türü, besteciler, şarkılar, şiirler ve En sevmedikleriniz?

Rafadan yumurta, mantı, balık, dondurma, pastalar, apple pie

Alkollü içecekler ne yazık ki, meyve suları, salep, ayran

Alizarin, vişne kırmızı, bütün maviler, su yeşili

Kaos (Taviani Kardeşler), Il Postino (Postacı), Akdeniz, Kanlı Düğün (Carlos Saura), Dekalog (Kieslowsky), Leopar (Wisconti), Kızgın Damdaki Kedi, Güneş Yanığı (Mikhalkov), 8/2 (Fellini), Jules ve Jim (Truffault)

Baykuş, karga, kobay ve tüm hayvanların bebek hali, ateş böceği, penguen

Tüm bitkiler, tüm çiçekler

Gauguin, Caravgio, Monet, Matisse, Yavuz Tanyeli, Balthus, Bonnard

Visconti, John Cassavetes, Truffault, Nuri Bilge Ceylan, Woody Allen (gibi olamadım), Angelopoulos, Taviani Kardeşler, Kieslowsky, Eric Rohmer, Godard, Charlie Chaplin

Ava Gardner, Türkan Şoray, Marlon Brando, Geena Rowlands, Anthony Hopkins, Richard Burton, Agah Hün, Jean Louis Trintignant, Yılmaz Güney, Burt Lancaster

R.M. Rilke, Bonnelos, Ritsos, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Lale Müldür, Oktay Rıfat, Ahmet Hâşim, İlhan Berk, Cemal Süreyya, Serdar Koçak

Henry James, Nabakov, Joseph Conrad, Graham Green, Virginia Woolf, Leyla Erbil, Marguerite Duras, M. Blanchot, Ahmet Hamdi Tanpınar, Michel Tavernier, Dostoyevski, Carson Mc Cullers, Knut Hamsun, Faulkner

Rodin, Giacometti

Maria Callas, Leyla Gencer, Amalia Rodrigues

Kate Bush, Melanie, Cesaria Evora, Seyyan Hanım, Nesrin Sipahi, Billy Holiday, Nina Simone

Tanju Okan, Alpay, Jaques Brell, Tom Waits, Yves Montand,, Yaşar Güvenir, Seyhan Erözçelik, Chet Baker, Leonard Cohen, Victor Jara

Bütün müzik türleri

Besteciler: Beethoven, Bach, Chopin, Astor Piazzola, Gardell, Verdi

Şarkılar: Şimdi Uzaklardasın, Mediha, Dilber (Lutfiyar İmanof), Dance me to the end of love, Egli nonriede ancora (Il Corsaro'dan), Romance in Durango (Bob Dylan), Gözlerinin içine başka hayal girmesin, Bak ne yaptın bana kar, Hani o bırakıp giderken seni, Hadrianus en Siria, Violettas Aria (La Traviata), It is more than rain (Tom Waits), Dos Gardenias Parati

- Sizce ... hasret, sevinç, üzüntü, aşk, sanat, yaşam nedir?

.....

- Ne biriktiriyorsunuz?

Kızımın çocukluk, bebeklik eşyalarını

- Kimi tanımak isterdiniz?

Hiç bilmiyorum.

- Nelere gülersiniz? Mizah resminizde var mı?

Çok az gülerim. Bazı sitcomlara... Mesela geçen gün babam annemi hastanede unutup eve gelmiş.

- Yemek pişirir misiniz?

Her zaman

- Vazgeçemedikleriniz var mı?

Rafadan yumurta, Gümüşlüğün eski hali, gözlüklerim, klimam

- En çok ne görmek istersiniz? (Daima ve geçmişte)

Kızımı, Gümüşlüğü, denizi, bahçeleri, güneş ışığını

2. ALÂN MAHMUZLU

“Havada yaprağı döndürmedi rüzgar beni

Ben kattım önüme rüzgârı” (Nâzım Hikmet)

Benim için de diğer ressam kadın arkadaşlar gibi resim yapmak bir tutku, bir zorunluluk. Çünkü kendimi bildim bileli hep resim yapıyorum, çiziyorum, boyuyorum. Resimli kitaplara bakıyorum, resim kitaplarına bakıyorum. Hatta her yerde resim görüyorum. Bulutlarda, duvarlarda, yer karolarının üzerinde.

Benim resimle tanışıklığım; kâğıt bebek oynamak ve kâğıt bebek çizmekle başlar. Bütün çocukluğum ve ilk gençliğim; kâğıda bebekler, ev eşyaları, giysiler çizerek, boyayarak ve keserek geçti. 1974 yılında DGSA Resim bölümünü kazandım. Ben de figür resmi yapıldığı ve sosyal gerçekçi olduğu için Neş’et Günel atölyesini seçtim. Altı yıl boyunca, resim sanatı ve hayat hakkında atölyemden çok şey öğrendim. Konuları kadın ağırlıklı resimler yaptım.

1980 yılında anne olduğum için okuldan ayrıldım, bir sene sonra tekrar anne oldum. Bu yüzden Alev Ermiş Mavitan gibi bebeklerimi kucağıma alıp resim yapmak ve sergi açabilmek imkânım kalmadı. Bende sabırla ve sevgiyle bebeklerin büyümesini, benden bağımsız olmalarını bekledim.

Yirmi yıl sonra öğrenci affıyla, ikinci kez atölyeme geri döndüm. Bu sefer hocam Neş’e Erdok’tu. Yarım kalan eğitimimi tamamlayarak 2003 yılında MSÜ’den mezun oldum.

Kadın olduğumun bilincine vardığımdan beri kadın yazarları, ressamları, yönetmenleri, müzisyenleri daha çok izliyorum ve sanki daha çok seviyorum.

Bugün de bütün resimlerimde, günümüzün şehrli kadınlarının olması, onları çizmem bir rastlantı değil. Bende onlardan biriyim. Ailemin bütün kadınları da modern Türkiye Cumhuriyeti’nin özgür, bilinçli, bilgili, çağdaş kadınlarıdır. Resimlerimde, kadınlarla beraber bazı objeleri bir arada kullanırım. Natürmort malzemelerim, bana yağlıboya resim yapmayı öğreten atölyemin, natürmort malzemelerine benzer. Çünkü onları çok severim, beni eskiye ve duran zamana bağlar. Kadınların yanına kediler çizerim. Kediler, dünyanın en estetik

hayvanlarıdır. Ayrıca kediler bana göre çocuklara, aileye, bağlılığı; ama sonsuz bireysel özgürlüğü çağırır.

Bazen resimlerimde görünen akvaryumdaki kırmızı balıklara gelince; onlar, Matisse ustanın balıkları. Resimlerimde olmalarının sebebi, yaşadığımız toplumda belli çevrelerin; kadınları görmek istedikleri yer. Yani kapalı bir mekânda dünyadan kopuk, içe dönük yaşamak. Ama ben kedileri tercih ederim, akli başında her çağdaş kadın gibi.

Genelde resimlerimi Matisse’e benzetirler. Belki çok renkli ve iki boyutlu oluşundan. Ama benim ustalarım da, her ressamın yararlandığı, resim tarihinin büyük ustalarıdır.

Cézanne, Modigliani, Van Gogh, Schiele, Lautrec, Utamaro, Hokusai, Degas, Hopper, Utrillo, Chagall, Bruegel, Holbein, Vermeer, Neş’e Erdok, Ahmet Umur Deniz, Fikret Muâlla, Hale Asaf, Hoca Ali Rıza, Hikmet Onat, Kuzgun Acar, Giacometti, Henry Moore, Guy de Maupassant, Honoré de Balzac, Turgenyev, Anton Çehov, Ilya Ehrenburg, Aytmatov, Jane Austen, Scott Fitzgerald, Boris Vian, Carson Mc Cullers, Virginia Woolf, Traven, Cortazar, William Faulkner, Agatha Chirstie, Georges Simenon, John Steinbeck, Orhan Kemal, Tezer Özlü, Sevgi Soysal, Tarık Dursun K., Orhan Veli, Attila İlhan, Alfred Hitchcock ve Marilyn Monroe’nun bütün filmleri, Casablanca, Öğleden Sonra Aşk, Batı Yakasının Hikâyesi, Carlos Saura, Kızgın Damdaki Kedi, Arzu Tramvayı, Almodovar, Belgeseller, Çaykovski, Vivaldi, Haçaturyan, Mozart, Beethoven, Billy Holiday, Chet Baker, Charlie Parker, Dianah Washington, Maria Callas, Cecilia Bertoli, Joe Cocker, Flemenko müziği, İstanbul, tarihi yarım ada, Boğaz, Fındıklı, Beyoğlu, Sultanahmet, Arkeoloji Müzesi, Ayasofya ve bütün Osmanlı camileri Türk kahvesi, dolmalar, etler, balıklar, çikolatalı pastalar, dondurmalar ve William Shakespeare çok sevdiklerimdir. Ama en çok Nâzım Hikmet’i severim.

Resimle ilgili şeyleri ve kitap biriktirim.

Bende ev işleriyle, alışverişle ve diğer bütün olumsuzluklarla boğuşarak diğer ressam kadınlardan on adım ötede, İstanbul'un şehirleşmiş bir kıyı köyünde atölyemde kadın temalı figüratif resimler yapıyorum.

3. SONUÇ

“Fakat Kuzguncuk şirin yerdii”, (Nâzım Hikmet)

Cansen Ercan, Kuzguncuk'ta denize on adım evine on adım mesafedeki atölyesinde; boğaz pusuna bulanmış kadınları, damların arasından ağaçların arkasından görünen denizi, çamaşırlar sallanan unutulmuş boğaz sokaklarını resmediyor.

Alev Ermiş Mavitan, Kuzguncuk'ta denize on adım evine on adım mesafedeki atölyesinde; maskeli balodaymışçasına salınan günümüz kadınlarını (şurada ipekle başak sarılmışlar, şurada Aliye Berger bütün ihtişamıyla, şurada ise ressamın yeni tanıştığı eski tanıdığı boğaz pusuna boğaz renklerine bulanmış bütün kadınlar), başka bir denizdeki Gökova'daki, Ege'deki adaların günbatımlarını resmediyor.

Emel Şahinkaya ise Kuzguncuk'taki arkadaşlarından on adım uzakta Bodrum Gümüşlükteki Atölye evinde çocukluğunun İstanbul bahçelerini hiç unutmuyarak *“Dehşet Bahçelerini”*, bahçelerdeki kadınları ve bahçelerde kendini resmediyor.

Üçü de cesur, üçü de yetenekli, üçü de eğitilmiş, üçü de inanmış, üçü de kadın, üçü de RESSAM.

Bu metni hazırlamak için yaptığım araştırmalarda her üç kadın ressamda; yaşamlarını resim yapmak için düzenlemişler. Hemen hemen her gün resim çalışıyorlar ve yaşamlarını resim yaparak kazanıyorlar. Her üç ressamda kadınları seviyorlar, iç dünyalarını kadın figürünü kullanarak tuvale aksettiriyorlar. Bir bakıma kadınların iç dünyaları, bizzat ressam kadınlar tarafından, kadın figürü halinde resim izleyicisine gösterilmiş oluyor. Yani resim tarihinde kadın tarafından “*kadın*” yorumlanmış oluyor.

Bende bu üç ressam kadın gibi resim eğitimi aldığım, kadın ressam olduğum, en iyi kadınları tanıdığım için benim resmimde de kadın figürü var.

4. EKLER

RESİM 1.1 Cansen Ercan

RESİM 1.2 Cansen Ercan

RESİM 1.3 Cansen Ercan

RESİM 1.4 Cansen Ercan

RESİM 1.5 Cansen Ercan

RESİM 1.6 Cansen Ercan

RESİM 2.1 Alev Ermiş Mavitan

RESİM 2.2 Alev Ermiş Mavitan

RESİM 2.3 Alev Ermiş Mavitan

RESİM 2.3 Alev Ermiş Mavitan

RESİM 3.1 Emel Şahinkaya

RESİM 3.2 Emel Şahinkaya

RESİM 3.3 Emel Şahinkaya

RESİM 4.1 Alân Mahmuzlu

RESİM 4.2 Alân Mahmuzlu

RESİM 4.3 Alân Mahmuzlu

RESİM 4.4 Alân Mahmuzlu

RESİM 4.5 Alân Mahmuzlu

5. KAYNAKÇA

a) Kitaplar:

BERGER, John (1986), **Görme Biçimleri**, Çev. Yurdanur Salman, Metis Yayınları, İstanbul

KÖKDEN, Uğur (2003), **Zaman Devriyeleri**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

TANSUĞ, Sezer (1986), **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul

TANSUĞ, Sezer (1995), **Türk Resminde Yeni Dönem**, Remzi Kitabevi, İstanbul

ROLLO, May (2003), **Yaratma Cesareti**, Çev. Alper Oysal, Metis Yayınları, İstanbul

LEPPERT, Richard (2002), **Sanatta Anlamın Görüntüsü, İmgelerin Toplumsal İşlevi**, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul

MERLEAU-PONTY, Maurice (1996), **Göz ve Tin**, Çev. Ahmet Soysal, Metis Yayınları, İstanbul

BRASSAI (1985), **Picasso ile Konuşmalar (1939 – 1962)**, Çev. Yakup Şahan, De Yayınevi, İstanbul

ÖZLÜ, Tezer (1994), **Kalanlar**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

Haz. DURU, Sezer (1997), **Tezer Özlü'ye Armağan**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

b) Sürekli Yayınlar:

ARSLAN SEVİNÇ, Necla (2000), “Avrupalı Gezginlerin Gözüyle Boğaziçi”, **P Dergisi**, 19, Güz : 14 – 33

BERKTAY, Fatmagül (2003), “Doğu ile Batının Birleştiği Yer: Kadının İmgesinin Kurgulanışı”, **rh+ Sanat**, 27, Mart: 52 – 53

ÖZSEZGİN, Kaya (1975), “Plastik Sanatlarda Kadın”, **rh+ Sanat**, 27, Mart: 50 – 51

ÖNSÖZ ERSOY, Ayşegül, “Osmanlı Kadınından Günümüz Kadınına Doğru...”, **rh+ Sanat**, 27, Mart: 32 – 33

KÖKDEN, Uğur, “ ‘Kadın’ın Resimdeki Yeri”, **Sanat Dünyamız**, 92, Yaz: 69 – 79

c) Kataloglar

ŞAHİNKAYA, Emel (1995), **Kayıp Bahçeye Ressam Alınacak** (Sergi Katalogu), Ekol Sanat Galerisi, İstanbul

ERMİŞ MAVİTAN, Alev (1995), **Kadın ve Varlık** (Sergi Katalogu), Türkiye İş Bankası, Ankara

ERCAN, Cansen (2004), **Cansen Ercan** (Katalog), Harmony Sanat Galerisi Yayınları, İstanbul

6. ÖZGEÇMİŞ

6.1. CANSEN ERCAN

1958 Kars'ta doğdu.

1982 O.D.T.Ü İdari İlimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi – Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu.

1987 Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Neş'et Günal – Neş'e Erdok Atölyesi'nden mezun oldu.

6.2. ALEV ERMİŞ MAVİTAN

1957 Doğdu.

1979 Boğaziçi Üniversitesi Ö.L.Y.O. Pazarlama Bölümü'nü bitirdi.

1979 İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim, Heykel, Dekoratif Sanatlar bölümlerini birincilikle kazandı.

1985 Yüksek Resim Bölümü Prof. Neşat Günal ve Prof. Neş'e Erdok Atölyesi'nden diploma aldı.

1999 Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Öğretim Görevlisi oldu.

6.3. EMEL ŞAHİNKAYA

1957 İstanbul’da doğdu.

1982 İDGSA Resim Bölümü Neş’et Günal atölyesinden mezun oldu.

6.4. ALÂN MAHMUZLU

1954 İstanbul’da doğdu.

1974-1980 yılları arasında DGSA’da Neş’et Günal atölyesinde eğitim gördü.

2003 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Neş’e Erdok atölyesinden mezun oldu.

Halen Mimar Sinan Üniversitesi Neş’e Erdok Atölyesinde Yüksek Lisans Yüksek Lisans yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

<u>ÖNSÖZ</u>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<u>ÖZET</u>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<u>SUMMARY</u>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
<u>RESİMLER LİSTESİ</u>	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1. GİRİŞ	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.1 CANSEN ERCAN	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.1.1 SORULAR	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.1.2 NOSTALJİK ANKET	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.2 ALEV ERMİŞ MAVİTAN	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.2.1 SORULAR	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.2.2 NOSTALJİK ANKET	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.3 EMEL ŞAHİNKAYA	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.3.1 SORULAR	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
1.3.2 NOSTALJİK ANKET	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
2. ALÂN MAHMUZLU	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
3. SONUÇ	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
4. EKLER	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
5. KAYNAKÇA	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
6. ÖZGEÇMİŞ	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
6.1. CANSEN ERCAN	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
6.2. ALEV ERMİŞ MAVİTAN	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
6.3. EMEL ŞAHİNKAYA	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
6.4. ALÂN MAHMUZLU	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>

Alan MAHMUZLU tarafından hazırlanan Figüratif Resim Geleneği İçinde
“Kadını” Yorumlayan Ressam Kadınlar adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Eser
Metni Olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 26 / 06 / 2006

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Neşe ERDOK(Danışman)

Neşe Erdok

Jüri Üyesi : Prof.Oğuz BAYRAKÇI
(MSGSÜ.End.Ür.Tas.Öğr.Üy.)

Oğuz Bayrakçı

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.İrfan OKAN

İrfan Okan

ÖNSÖZ

Mimar Sinan Üniversitesi'nde mezuniyet sınavım sırasında resimlerimin çoğunluğunun 'Kadın figürleri' olduğunu gören öğretim üyesi ressam Mustafa Ata: '*Neden hep kadınlar?*' diye sordu. Bende: 'Kadınları çok seviyorum' dedim. 'Peki ya erkekler?' dedi, '*Erkekler mi onlara bayılırım...*' dedim.

Bu erkeklerin birincisi ve en önemlisi Mustafa Kemal Atatürk'tür. Bana, bir kadın olarak; üniversitede eğitim yapabilme, ressam olabilme, sergi açabilme, yaşadığım toplumda yalnızca bir anne olarak değil, bir birey, bir ressam, bir kadın olarak saygınlık kazandırdığı, laik Türkiye Cumhuriyeti'nde kadın ve erkeğin eşit olarak yaşamasını sağladığı için onu severim.

İkinci sevdiğim erkek, babamdır. Üç kızını; erkekler kadar bilgili, erkekler kadar güçlü, erkekler kadar cesur, erkekler kadar toplumda söz sahibi yetiştirdiği için severim.

Üçüncü sevdiğim erkek ise hocam Neş'et Günal'dır. Kız öğrencilerini erkek öğrencilerinden hiçbir zaman ayırmadığı, desteklediği ve iyi birer ressam olmalarını sağladığı için. Nitekim bu eser metninde incelediğim üç kadın ressam, onun, ve yine onun öğrencisi olan ressam profesör Neş'e Erdok'un öğrencileridir.

Kadınları çok sevmemin nedeni ise yaşamdaki her zorluğun altından kalkmaları ve ellerine geçen bütün fırsatları değerlendirmeleri. İnsan olmak, birey olmak için her imkândan yararlanmaları. Bu eser metninde, yer alan ressamalarda, kadın olmanın günlük zorluklarını yaşayarak, tuvallerinde kadın figürünü ön plana çıkarıp, kendilerini ve diğer kadınları değişik açılardan yorumluyorlar.

Bu incelemeyi yapmamı sağlayan ok sevdiğim kadınlara; hocam profesr Neş'e Erdok'a, beni kırmayıp yardımcı olan ressam kadın Emel şahinkaya'ya, ressam kadın Alev Ermiş Mavitan'a, ressam kadın Cansen Ercan'a, resim ve ressam sever lk Berber'e teşekkr ederim.

Haziran 2006

Aln Mahmuzlu

SUMMARY

The number of female painters is augmented more and more especially in last decades on national painting, with a short past of not longer than two centuries. It's hard to continue to paint and to earn its life by painting in such a country, like Turkey, on which hasn't have a fundamental past. Because it has been forbidden by the Ottoman Empire's official religion Islam, painting especially Figure painting begun to esteem its value deserved just soon after modernization movement of Tanzimat especially by the foundation of modern Republic. On 1928, two schools founded before republic named Sanayii Nefise Mektebi, educating boy students, and İnas Sanayii Nefise Mektebi, educating girl ones unified and changed their name to Devlet Güzel Sanatlar Akademisi so it begun to educate different domains of art particularly paintings

Since the foundation of Kız Sanayii Nefise Mektebi, many female artists like Mihri Müşvik, Müfide Kadri, Melek Celal Sofu, Celile Hanım, Hale Asaf, Nazlı Ecevit, Bedia Güleryüz, Aliye Berger, Eren Eyüboğlu, Şükriye Dikmen, Leyla Gamsız, Nur Koçak, Neş'e Erdok, and Nevhiz Tanyeli has taken place on our national paintings.

Emel Şahinkaya, Alev Ermiş Mavitan and Cansen Ercan has carried on the existence of female painters on contemporary Turkish paintings by their figurative paintings, their subjects mostly focused on woman and their coherent behaviors.

Key Words: Art, Painting, Woman, Education, Figure painting.

ÖZET

Geçmişi iki yüz yılı bulmayan resim sanatımızda kadın ressamların sayısı özellikle son yıllarda giderek fazlalaşmaktadır. Resim yapmak ve resim yaparak yaşamak, Türkiye gibi geçmişi köklü bir resim geleneğine dayanmayan ülkede, oldukça zordur. Çünkü, resim sanatı özellikle figür resmi, Osmanlı Devleti'nin resmi dini olan Müslümanlığa aykırı olduğu için ancak Tanzimat'tan sonraki batılılaşma hareketleri içinde özellikle de laik Cumhuriyetin kurulmasından sonra layık olduğu değeri almaya başlamıştır. Cumhuriyetten önce kurulmuş olan; erkek öğrencilere eğitim veren Sanayii Nefise Mektebi ve kız öğrencilerin eğitim aldığı İnas Sanayii Nefise Mektebi, 1928 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ismini almış, başta resim olmak üzere sanatın muhtelif dallarında da karma eğitime başlamıştır.

Kız Sanayii Nefise Mektebi'nin kuruluşundan bu yana Mihri Müşvik, Müfide Kadri, Melek Celal Sofu, Celile Hanım, Hale Asaf, Nazlı Ecevit, Bedia Gülyüz, Aliye Berger, Eren Eyüboğlu, Şükriye Dikmen, Leyla Gamsız, Nur Koçak, Neş'e Erdok ve Nevhiz Tanyeli gibi kadın ressamlar, resim sanatımızda yerlerini almışlardır.

Figüratif resimleri, kadın ağırlıklı temaları ve tutarlı ressam davranışlarıyla Emel Şahinkaya, Alev Ermiş Mavitan ve Cansen Ercan kadın ressamın varlığını, günümüz Türk resminde sürdürmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Resim, Kadın, Eğitim, Figür resmi.